

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/152/2019
Identifikačné číslo spisu: 1710213140
Dátum vydania rozhodnutia: 26.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1710213140.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Y. V., bývajúcej v C. P. Y., B. X, 2/ Z. V., bývajúcemu v C. P. Y., B. X, zastúpených advokátom JUDr. Igorom Klamárom, so sídlom v Bratislave, Družstevná 5, proti žalovanému X. G., bývajúcemu v C. P. Y., P. XX, zastúpenému advokátkou JUDr. Helenou Hynkovou, so sídlom v Bratislave, Radničné nám. 7/B, o určenie povinnosti platiť nájomné a iné, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp.zn. 9C/325/2010, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 21. augusta 2018 sp.zn. 8Co/181/2017, v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave z 18. februára 2019, sp. zn. 8Co/181/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyni 1/ priznáva voči žalovanému nárok na plnú náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) v poradí prvým rozsudkom zo 16. októbra 2013, č.k. 9C/325/2010-136 zamietol žalobu žalobkyne 1/, ktorou sa proti žalovanému domáhala uloženia povinnosti platiť nájomné vo výške 30 Eur za 1 m² za užívanie pozemku nachádzajúceho sa pod stolárskou dielňou o výmere 57 m² a pod garážou o výmere 22 m² a vo výške 3,30 Eur za 1 m² za užívanie voľnej plochy o výmere 538 m², zaplata dĺžného nájomného v sume 12 435 Eur s príslušenstvom za predchádzajúce 3 roky, ako aj náhrady trov konania; protinávrh žalovaného, ktorým sa domáhal uloženia povinnosti žalobkyni 1/ povoliť zapísanie predmetných stavieb do katastra nehnuteľností do výlučného vlastníctva žalovaného, odmietol. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou pozemkov (bližšie špecifikovaných v žalobe), ktoré užíva žalovaný, ktorý si na nich postavil garáž a dielňu. Žalovaný právo užívať pozemky odvodzuje od Zmluvy o nájme nehnuteľností z 30. októbra 1996, uzatvorenej medzi ním a právnymi predchodcami žalobkyne na dobu 99 rokov, bezodplatne. Podľa čl. II Zmluvy, účelom nájmu pozemkov a stavby (táto nie je predmetom žaloby) bolo vybudovanie nadstavby bytovej jednotky a garáže. Súd dospel k právnemu záveru, že predmetná Zmluva je platnou zmluvou o výpožičke, nakoľko došlo k bezodplatnému ponechaniu veci na užívanie a žalobkyňa sa preto neoprávnene domáha zaplata nájomného od žalovaného.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne 1/ uznesením z 28. októbra 2014 sp. zn. 8Co 689/2013 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil v napadnutej zamietajúcej časti a v tomto rozsahu vec vrátil na ďalšie konanie. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, keď na rozdiel od neho dospel k záveru, že predmetná Zmluva z 30. októbra 1996 je zmluvou nepomenovanou (§ 51 Občianskeho zákonníka) a nie Zmluvou o výpožičke ako nesprávne uviedol súd prvej inštancie. Je potrebné vychádzať z účelu zmluvy, t.j. vybudovania nadstavby a garáže, keď mala slúžiť a aj slúžila na preukázanie oprávnenia nájomcu (žalovaného), na zriadenie stavby pred príslušným stavebným úradom. Pri svojom právnom závere vychádzal z toho, že účelom zmluvy bolo vybudovanie nadstavby rodinného domu a garáže na predmetných nehnuteľnostiach prenechaných žalovanému do bezplatného užívania, a preto vystavením nadstavby domu a garáže došlo k naplneniu účelu zmluvy a splneniu záväzku žalovaného, čo je jedným z dôvodov zániku záväzkového vzťahu bez ohľadu na to, že zmluva bola uzatvorená na 99 rokov. Nakoľko garáž a stolárska dielňa (nadstavba domu nie je predmetom sporu) sú postavené na pozemkoch patriacich do výlučného vlastníctva žalobkyne (nadobudnuté Osvedčením o dedičstve sp. zn. 31D 1931/02, Dnot 209/02), ktoré vrátane ostatnej voľnej plochy žalovaný užíva za účelom vykonávania svojej podnikateľskej činnosti (bez platnej nájomnej zmluvy), ide o užívanie cudzieho pozemku z jeho strany bez právneho dôvodu.

3. Okresný súd Pezinok v poradí druhým rozsudkom zo 6. marca 2017, č.k. 9C 325/2010-279, rozhodol tak že žalovanému uložil povinnosť platiť žalobcovi 2/ nájomné v sume 4145 Eur ročne, počnúc dňom 12. augusta 2014, splatné v sume 345,41 Eur mesačne, vždy do 20. dňa príslušného kalendárneho mesiaca (I.), ďalej povinnosť zaplatiť žalobcovi 2/ dlžné nájomné v sume 4.145 Eur ročne za obdobie od 12. augusta 2014 do právoplatnosti rozsudku, do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku v prospech účtu vedeného v Slovenskej sporiteľni, a.s. (II.), a súčasne mu uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi 1/ dlžné nájomné v sume 23.833,75 Eur za obdobie od 11. novembra 2008 do 11. augusta 2014, do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku v prospech jej účtu vedeného v Slovenskej sporiteľni, a.s. (III.). Žalobcom 1/ a 2/ priznal v celom rozsahu náhradu trov konania (IV.).

4. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovaného rozsudkom z 21. augusta 2018 sp. zn. 8 Co 181/2017 rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku týkajúcom sa žalobkyne 1/ zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyňi 1/ peňažnú sumu vo výške 23.833,75 eura, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku (I.), vo zvyšnej časti týkajúcej sa žalobcu 2/ napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie (II.), vyslovil, že žalobkyňa 1/ má proti žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania (III.). Mimo iného aj vo vzťahu k zmeňujúcemu výroku rozhodnutia uviedol: „8. Súd prvej inštancie však postupoval nesprávne a v spore vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď nárok žalobcov po právnej stránke posúdil podľa ustanovení § 663 a § 671 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pričom vo výroku napadnutého rozsudku, v zjavnom rozpore so záväzným právnym názorom vysloveným odvolacím súdom v jeho uznesení zo dňa 07.04.2015, č.k 9C 325/2010-159, podľa ktorého žalovaný predmetné nehnuteľnosti užíva bez právneho dôvodu a nie titulom nájomnej zmluvy, (dokonca) výslovne kvalifikoval priznaný nárok ako "nájomné" a takto ho žalovaným priznal.“ „9. Na základe uvedeného, keď už na základe uznesenia odvolacieho súdu zo dňa 07.04.2015, č.k 9C 325/2010-159, je potrebné po právnej stránke nároky žalobcov posúdiť ako nároky na vydanie bezdôvodného obohatenia, za stavu, keď skutkový stav veci; teda, že žalovaný užíva nehnuteľnosti žalobcov bez toho, aby im za to uhradil odplatu, pričom nebol preukázaný žiadny právny titul, ktorý by ho na ich bezodplatné užívanie oprávňoval; bol súdom prvej inštancie ustálený dostatočne a správne, dospel odvolací k záveru, že sú splnené predpoklady na zmenu napadnutého rozsudku.“ Splnenie podmienok pre zmenu rozsudku odvolací súd zistil iba v prípade žalobkyne 1/ z uvedeného dôvodu, v prípade žalovaného 2/ rozhodnutie zrušil a v zrušenom rozsahu vec vrátil na ďalšie konanie pre závažné procesné pochybenia súdu prvej inštancie. „12. Pre úplnosť odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že za neopodstatnenú považuje námietku žalovaného, ktorý naďalej popiera existenciu nárokov žalobcov z dôvodu, že jeho oprávnenie bezodplatne užívať predmetné nehnuteľnosti nepochybne vyplýva zo Zmluvy o nájme nehnuteľností zo dňa 30.10.1996. Krajský súd v Bratislave totiž už v uznesení zo dňa 07.04.2015, č.k 9C 325/2010-159, vyslovil právny názor, že táto zmluva zanikla,

nezakladá pre žalovaného užívaci titul, a žalovaný tak predmetné nehnuteľnosti užíva bez právneho dôvodu. Ani v priebehu konania po zrušení a vrátení veci odvolacím súdom nedošlo k žiadnej zmene skutkového stavu, významného pre posúdenie danej otázky, a preto je už (raz) vyslovené právne závery odvolacieho súdu nevyhnutné rešpektovať i v tomto odvolacom konaní, čo má za následok, že uvedené námietky žalovaného nie sú spôsobilé pre neho privodiť priaznivejšie rozhodnutie v spore.“

5. Krajský súd v Bratislave opravným uznesením z 18. februára 2019, sp. zn. 8Co/181/2017 opravil záhlavie rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 21. augusta 2018 sp. zn. 8 Co 181/2017, v označení strán sporu (bližšie uvedené v samotnom uznesení).

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu voči jeho zmeňujúcej časti a súvisiacej náhrady trov konania, žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) podal dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Prípustnosť dovolania žalovaný vyvodil z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP, argumentujúc tým, že odvolací súd vyslovil nesprávny právny záver, že nájomná zmluva zanikla splnením povinnosti prenajímateľov umožniť nájomcovi vybudovať nadstavbu rodinného domu a výstavbu garáže, čo je v rozpore s vôľou účastníkov právneho úkonu a výslovným dojednaním v čl. I. bod 2 zmluvy o prenechaní nehnuteľnosti do užívania nájomcu na 99 rokov. Poukázal na rozhodnutia sp. zn. III.ÚS 196/2017, sp. zn. I.ÚS 640/2014, sp. zn. 3Cdo 81/2011. Navrhol zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

7. Žalobkyňa 1/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu ho žiadala zamietnuť ako nedôvodné.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V danom prípade dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, a tiež z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, podľa ktorého rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že táto - právne relevantná otázka v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ CSP musí byť procesnou stranou (dovolateľom) v dovolaní vymedzená jasným, určitým, konkrétnym a zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť, prípadne aj dôvodnosť dovolania.

11. Dovolací súd považuje za potrebné tiež zdôrazniť aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie nového sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady

prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

12. Dovolací súd o tom, že dovolanie je z tohto dôvodu prípustné, nevydáva osobitné rozhodnutie, ale sám si posúdi túto otázku ako predbežnú a v prípade, že dospeje ku kladnému záveru, ide o prípustné dovolanie a dovolací súd bez ďalšieho preskúma napadnuté rozhodnutie a meritórne o ňom rozhodne. Predpokladom prípustnosti dovolania je dôsledné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorom odvolací súd musí uviesť svoj názor na riešenie tejto právnej otázky (§ 393 ods. 2, 3 CSP). V konkrétnom prípade musí dovolateľ relevantne odôvodniť, že dovolanie je prípustné, pretože sa od zásadnej právnej otázky dovolací súd odklonil (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), resp. je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP), pričom dôvodom dovolania potom môže byť len otázka právneho posúdenia a spochybnenie jej vyriešenia zo strany odvolacieho súdu a ako aj odôvodnenie právneho záveru, ktorý zastáva dovolateľ (porovnaj Števíček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. Beck, str. 1382).

13. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

14. V danom prípade odvolací súd vyslovil právny názor, že Zmluva o nájme z 30. októbra 1996 je nepomenovanou zmluvou, pričom je potrebné vychádzať z účelu zmluvy (postaviť nadstavbu a garáž a preukázať žalovaného, že bol oprávnený stavať pred príslušným stavebným úradom), zmluva zanikla splnením záväzku (vystavaním), nezakladá však užívací titul. Nakoľko iný užívací titul žalovaný nepreukázal a užíval pozemky bez právneho nároku, žalobkyni tým vznikol nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia.

15. Dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ CSP uviedol, že odvolací súd vyslovil nesprávny právny záver, že nájomná zmluva zanikla splnením povinnosti prenajímateľov umožniť nájomcovi vybudovať nadstavbu rodinného domu a výstavbu garáže, čo je v rozpore s vôľou účastníkov právneho úkonu a výslovným dojednaním v čl. I. bod 2 zmluvy o prenechaní nehnuteľnosti do užívania nájomcu na 99 rokov. Poukázal na rozhodnutia sp. zn. III.ÚS 196/2017, sp. zn. I.ÚS 640/2014, sp. zn. 3Cdo 81/2011. V dovolaní však vyššie uvedeným spôsobom nešpecifikoval, ktorá konkrétna, z hľadiska tohto sporu je relevantná právna otázka, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tiež ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Samotná polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, eventuálne spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd rozhodol, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ CSP. Dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú právnu otázku mal dovolateľ na mysli.

16. Je potrebné si uvedomiť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“ (2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, resp. súd, ktorý by mohol a mal posúdiť všetko, čím sa zaoberali súdy oboch inštancií; nemôže preto posudzovať všetky otázky, ktoré pred ním riešili tieto súdy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinštantným, odvolacím a dovolacím konaním). Treba tiež zdôrazniť, že dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 421 ods. 1 CSP) nie je možné interpretovať a uplatňovať rovnako, ako odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP (8Cdo/140/2018, 8Cdo/157/2018). Dovolací súd už opakovane uviedol, že v súvislosti s posudzovaním prípustnosti dovolania nie je oprávnený a ani povinný zakladať svoje úvahy na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli pri svojej argumentácii, že ide o právnu otázku.

17. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd, pretože ak by k tomu pristúpil, dopustil by sa procesne neprípustného dovolacieho prieskumu, ktorý by bol (všeobecne) v zjavnom rozpore s novou koncepciou právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania, nastolenou prijatím aktuálneho procesnoprávneho predpisu - Civilného sporového poriadku, a zároveň takýto neprípustný dovolací prieskum by sa (konkrétne) priečil i cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj analogicky sp. zn. 1Cdo/23/2017, 2Cdo/117/2017, 3Cdo/6/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017).

18. V danom prípade dovolateľ podrobil kritike konanie a rozhodovanie odvolacieho súdu, obširne vysvetľoval, v čom vidí nesprávnosť záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie, avšak ani pri posudzovaní podaného dovolania z hľadiska jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) nemožno ustáliť, konkrétne ktorú právnu otázku (resp. otázky) riešenú odvolacím súdom považoval za podstatnú z hľadiska § 421 ods. 1 CSP.

19. Dovolací súd preto konštatuje, že prípustnosť dovolania uplatneného dovolateľom podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ CSP nie je daná. Preto dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol v zmysle § 447 písm. f/ CSP.

20. Úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov dovolacieho konania, nakoľko v dovolacom konaní bola v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 CSP). O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok

.